

Na osnovu Amandmana LXXXII tačka b) st. 5. i 6. na Ustav Republike Srpske, člana 115. Ustava Republike Srpske i člana 60. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 104/11 i 92/12), Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, na sjednici održanoj 25. aprila 2018. godine, d o n i j e l o j e

O D L U K U

Utvrđuje se da Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 22. februara 2018. godine, nije povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

O b r a z l o ž e n j e

Predsjedavajuća Vijeća naroda Republike Srpske dostavila je 28. marta 2018. godine Ustavnom sudu Republike Srpske – Vijeću za zaštitu vitalnog interesa (u daljem tekstu: Vijeće) akt broj: 03.1/I-102/18 od 28. marta 2018. godine kojim se, saglasno zahtjevu Kluba delegata bošnjačkog naroda, traži utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o srednjem obrazovanju i vaspitanju, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 22. februara 2018. godine. Uz navedeni akt dostavljen je predmetni zakon, Odluka o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda broj: 03.2-5-4/18 od 5. marta 2018. godine, obrazloženje ove odluke broj: 03.2-5-4/18-2 od 14. marta 2018. godine, te Amandmani sa obrazloženjem pod brojem: 03.2-5-4/18-1 od 13. marta 2018. godine, koje je Klub delegata bošnjačkog naroda podnio na ovaj zakon. U aktu predsjedavajuće Vijeća naroda se navodi da je Narodna skupština Republike Srpske na Dvadeset trećoj sjednici, održanoj 22. februara 2018. godine, izglasala Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju broj: 02/1-021-137/18, te je, saglasno Amandmanu LXXXII na Ustav Republike Srpske, ovaj zakon dostavljen na razmatranje Vijeću naroda Republike Srpske. Klub delegata bošnjačkog naroda je pomenutim aktom odlučio da pokrene proceduru zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, jer smatra da je ovim zakonom povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda. S obzirom na to da Vijeće naroda Republike Srpske nije postiglo saglasnost svih klubova povodom predmetnog zakona, kao ni Zajednička komisija Narodne skupštine i Vijeća naroda, pitanje je proslijeđeno Ustavnom sudu Republike Srpske – Vijeću za zaštitu vitalnog interesa da odluči da li je Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

Odlučujući o prihvatljivosti zahtjeva, Vijeće je na sjednici održanoj 4. aprila 2018. godine donijelo rješenje broj UV-1/18 kojim je utvrđeno da je prihvatljiv zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske za utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u članu 9. stav 1, članu 13. stav 2. i članu 127. stav 3. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju, broj: 02/1-021-137/18, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 22. februara 2018. godine.

Vijeće je, naime, utvrdilo da su ispunjene procesne pretpostavke za prihvatljivost zahtjeva, cijeneći činjenice da je obavještenje o pokretanju postupka za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa ovom vijeću dostavila predsjedavajuća Vijeća naroda Republike Srpske, da je za odluku o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa glasalo svih sedam prisutnih članova Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda, da se o navedenom zahtjevu bošnjačkog naroda glasalo po proceduri za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa, te da nije postignuta saglasnost svih klubova u Vijeću naroda, kao ni saglasnost Zajedničke komisije Narodne

skupštine i Vijeća naroda.

Saglasno članu 50. stav 2. i 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 114/12 i 29/13), Vijeće je 4. aprila 2018. godine Klubu delegata srpskog naroda i Klubu delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske, kao i Narodnoj skupštini Republike Srpske dostavilo na odgovor pomenuto rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda.

Klub delegata srpskog naroda i Klub delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske nisu dali odgovor na rješenje o prihvatljivosti zahtjeva.

U odgovoru koji je na rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda dostavila Narodna skupština Republike Srpske, pored ostalog, navedeno je: da predmetni zahtjev ni sa formalnog, ni sa materijalno-pravnog aspekta nije utemeljen na Ustavu Republike Srpske; da su neprimjereni i politički motivisani amandmani na Zakon unaprijed isključili mogućnost usaglašavanja teksta ovog zakona pred Zajedničkom komisijom Vijeća naroda i Narodne skupštine Republike Srpske; da konkretan zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda predstavlja zloupotrebu instituta zaštite vitalnog nacionalnog interesa jer se odnosi na ocjenu ustavnosti ospornih odredbi Zakona, te se, uz pozivanje na obrazloženje Odluke ovog suda u predmetu UV – 2/11, zaključuje da se ovakvim postupanjem Kluba delegata bošnjačkog naroda nameće praksa da zakonodavac pred Vijećem za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda brani ustavnost svojih akata. Pored toga, zakonodavac ističe da je ustavni osnov za osporeno propisivanje sadržan u tač. 6. i 12. Amandmana XXXII na Ustav, kojim je zamijenjen član 68. Ustava, prema kojim Republika uređuje i obezbjeđuje brigu o djeci i omladini, obrazovanje, kulturu i zaštitu kulturnih dobara i fizičku kulturu, te u članu 70. stav 1. tačka 2. Ustava kojom je utvrđeno da Narodna skupština Republike Srpske, između ostalog, donosi zakone. Nadalje se navodi da iz obrazloženja zahtjeva, kao i iz obrazloženja podnesenih amandmana, proizlazi namjera mijenjanja i dopunjavanja osporenog zakona putem Vijeća za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda, a mimo redovne skupštinske procedure. Takođe, zakonodavac smatra: da Vijeće naroda Republike Srpske izlazi iz ustavnog okvira kojim mu je definisan djelokrug, budući da traži preispitivanje pozitivnog zakonodavstva u smislu njegove usklađenosti sa Ustavom Republike Srpske; da se Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju odnosi na sve adresate u istim situacijama; da je anacionalan; da nikoga ne dovodi u diskriminirajući položaj. Na osnovu navedenog, u odgovoru se zaključuje da zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda nije utemeljen na Ustavu Republike Srpske, odnosno da osporenim zakonom nije povrijeđen vitalni nacionalni interes nijednog konstitutivnog naroda, zbog čega se predlaže da Vijeće odbije zahtjev kao neosnovan.

Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju uređuje se djelatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja kao dio jedinstvenog sistema obrazovanja Republike Srpske (u daljem tekstu: Republika), osnivanje i prestanak rada srednje škole (u daljem tekstu: škola), status učenika, nastavnika, stručnih saradnika i ostalih radnika, rukovođenje i upravljanje školom, vrednovanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada, razvijanje nastavnih planova i programa, finansiranje i nadzor nad radom škola, priznavanje svjedočanstava, te evidencije i javne isprave, sticanje kvalifikacija, vanredno obrazovanje i druga pitanja u vezi sa srednjim obrazovanjem (član 1). Srednje obrazovanje je djelatnost od opšteg društvenog interesa, koje obuhvata različite vrste i oblike obrazovanja kojim se nakon završene osnovne škole stiču različite kompetencije potrebne za rad

u struci i za dalje obrazovanje pojedinca, obavljaju ga škole kao javne i privatne ustanove, a dostupno je svima pod jednakim uslovima, u skladu sa ovim zakonom i sposobnostima pojedinca, te nije obavezno (član 2).

Osporenim odredbama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju propisano je: da se nastava u srednjem obrazovanju i vaspitanju izvodi se na službenim jezicima konstitutivnih naroda, uz korištenje oba pisma ćirilice i latinice (član 9. stav 1), da struktura članova Savjeta (Savjet za razvoj predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja), po pravilu, odražava nacionalni sastav konstitutivnih naroda i ostalih (član 13. stav 2), te da sastav školskog odbora, po pravilu, treba odražavati nacionalnu strukturu učenika, njihovih roditelja, radnika škole i jedinice lokalne samouprave (član 127. stav 3).

U postupku ocjenjivanja da li je osporenim Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju došlo do povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda Vijeće je imalo u vidu: da je tač. 5. i 12. Amandmana XXXII na Ustav Republike Srpske, kojim je zamijenjen član 68. Ustava, utvrđeno da Republika uređuje i obezbjeđuje, između ostalog, ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda i obrazovanje; da je članom 7. stav 1. Ustava utvrđeno da su službeni jezici Republike Srpske jezik srpskog naroda, jezik bošnjačkog naroda i jezik hrvatskog naroda, a službena pisma su ćirilica i latinica; da je članom 34. stav 1. Ustava utvrđeno da se građaninu garantuje sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti i kulture i pravo upotrebe svog jezika i pisma, dok prema članu 38. stav 1. i 3. Ustava svako ima pravo na školovanje pod jednakim uslovima, te je svakome pod jednakim uslovima dostupno srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje.

Pored toga, Vijeće je imalo u vidu da je zaštita vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda utvrđena članom 70. Ustava, koji je dopunjen Amandmanom LXXVII na Ustav Republike Srpske, kao princip zaštite određenog kruga kolektivnih prava, kao što su ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti, identitet jednog konstitutivnog naroda, ustavni amandmani, organizacija organa javne vlasti, jednaka prava u procesu donošenja odluka, obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno nasljeđe, teritorijalna organizacija, sistem javnog informisanja i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa ukoliko tako smatra 2/3 jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Vijeću naroda. Takođe, Vijeće je imalo u vidu i član 5. stav 1. alineja 2. Ustava, prema kojim se ustavno uređenje Republike temelji na obezbjeđivanju nacionalnih ravnopravnosti i zaštiti vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda i vladavini prava.

Razmatrajući ovaj zahtjev Vijeće je, prije svega, konstatovalo da je u Obrazloženju Odluke o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda navedeno da Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da sadržaj odredaba člana 9. stav 1, člana 13. stav 2. i člana 127. stav 3. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju predstavlja povredu vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u smislu člana 1. stav 4, člana 5. stav 1, čl. 7, 34. stav 1, te člana 38. stav 1. Ustava, kao i tač. 5. i 12. Amandmana XXXII na Ustav kojim je zamijenjen član 68. Ustava i člana 70. Ustava Republike Srpske, koji je dopunjen Amandmanom LXXVII, al. 2. i 6, te da su njima povrijeđena ljudska prava i osnovne slobode propisane Ustavom. Naime, kako se ističe u

ovom obrazloženju, članom 9. stav 1. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju je propisano da se nastava u srednjem obrazovanju i vaspitanju izvodi na službenim jezicima konstitutivnih naroda, uz korišćenje oba pisma ćirilice i latinice, što je neprihvatljivo za bošnjački narod, jer se na ovaj način krše prava Bošnjaka, kao konstitutivnog naroda kada je u pitanju naziv jezika kojim se koristi bošnjački narod, tj. bosanski jezik, da budu jednakopravni i jednako tretirani u obrazovnom sistemu, te promovisanju kulture, tradicije i kulturnog nasljeđa, odnosno da ovakvo zakonsko rješenje ne odražava identitet bošnjačkog naroda, pa ga treba dopuniti saglasno članu 7. Ustava Republike Srpske. U obrazloženju se, dalje, ukazuje na stavove Kancelarije visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, Misije Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju u Bosni i Hercegovini, Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, kao i praksu Osnovnog suda u Srebrenici u vezi sa pravom konstitutivnih naroda na imenovanje jezika kojim govore. Takođe, ukazuje se na Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U-7/15 od 26. maja 2016. godine, kojom je utvrđeno da je prva rečenica člana 7. stav 1. Ustava Republike Srpske u dijelu koji glasi: "jezik bošnjačkog naroda" u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, te da je istaknuto da je pomenuta ustavna odredba neutralna i da sadrži pravo svakog konstitutivnog naroda i ostalih građana, pa tako i konstitutivnog bošnjačkog naroda, da jezik kojim govore nazovu imenom kojim žele, kao i na Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" broj 18/03), te na Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima (UN 1948), Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966), Konvenciju o pravima djeteta (UN 1989), Konvenciju protiv diskriminacije u obrazovanju (UNESCO 1960), Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950) i Revidiranu evropsku socijalnu povelju. Pored toga, ovaj klub navodi da se povreda vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda sastoji i u tome što odredbama člana 13. stav 2. i člana 127. stav 3. nije precizirana i osigurana obavezna zastupljenost konstitutivnih naroda i ostalih, u strukturi članova Savjeta za razvoj predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, kao i školskih odbora, zbog čega je ove odredbe Zakona trebalo izmijeniti i dopuniti.

Polazeći od navedenih odredbi Ustava i Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju, te uzimajući u obzir odgovor Narodne skupština Republike Srpske na rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske, Vijeće je ocijenilo da normiranjem kao u osporenom zakonu nije povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

Prilikom ove ocjene Vijeće je, prije svega, utvrdilo da navodi iz dostavljenog obrazloženja Kluba delegata bošnjačkog naroda ne ukazuju na povredu nijednog prava iz okvira zaštite vitalnog nacionalnog interesa bilo kojeg konstitutivnog naroda posebno, utvrđenih članom 70. Ustava, koji je dopunjen Amandmanom LXXVII na Ustav Republike Srpske. Vijeće je, takođe, utvrdilo da navodi o povredi vitalnog interesa bošnjačkog naroda u članu 9. stav 1, članu 13. stav 2. i članu 127. stav 3. Zakona, suštinski, odražavaju bojazan podnosioca zahtjeva u pogledu buduće primjene Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju, koja bi mogla da dovede do ugrožavanja prava pripadnika bošnjačkog naroda na obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturnog nasljeđa. Vijeće je, nadalje, utvrdilo da se predmetnim zahtjevom ne ukazuje na konkretno zakonsko propisivanje koje vrijeda kolektivna prava bošnjačkog naroda već se ističe potreba dopune zakonskog teksta u smislu preciziranja naziva jezika kojim se služi bošnjački

narod (član 9. stav 1), zastupljenosti konstitutivnih naroda i Ostalih u Savjetu za razvoj predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja i školskim odborima (član 13. stav 2. i član 127. stav 3). U pogledu ovih navoda Vijeće je utvrdilo da se predmetne zakonske odredbe, ali i zakon u cjelini, ne odnosi na pripadnike nijednog konstitutivnog naroda pojedinačno. Zakon, naime, ne sadrži nacionalni predznak, već se, nezavisno od njihove nacionalne pripadnosti, podjednako odnosi na sva lica koja mogu biti imenovana za člana Savjeta, odnosno školskog odbora, zbog čega se predmetne odredbe jednako odnose na prava Bošnjaka kao i na prava bilo kojeg drugog naroda. Pored navedenog, Vijeće je utvrdilo da se u konkretnom slučaju ne radi o obaveznoj proporcionalnoj zastupljenosti u javnim institucijama u Republici Srpskoj, budući da je Amandmanom LXXXV na Ustav Republike Srpske, kojim je dopunjen član 97. Ustava, utvrđeno da su javne institucije: ministarstva u Vladi Republike Srpske, opštinski organi vlasti i okružni i opštinski sudovi u Republici Srpskoj. Prema stanovištu Vijeća, predmetno zakonsko propisivanje ne čini upitnim mogućnost građana da pod jednakim uslovima ostvare, odnosno uživaju prava zajemčena Ustavom Republike Srpske, te, stoga, njime nisu stvorene pretpostavke za diskriminaciju pripadnika nijednog konstitutivnog naroda, niti ostalih građana. Vijeće je ocijenilo da činjenica što Zakon ne sadrži rješenje u smislu zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda ne može biti predmet postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa, niti može dovesti do povrede vitalnog nacionalnog interesa nijednog konstitutivnog naroda, pa time ni bošnjačkog naroda. Vijeće može ocjenjivati samo postojeće odredbe Zakona, u formi i sadržini u kojoj su propisane, a moguća druga zakonska rješenja, kao i njihova buduća primjena se, sa aspekta zaštite vitalnog nacionalnog interesa kako ga utvrđuje Ustav Republike Srpske, ne mogu razmatrati. Predmetni zakon, a ni osporene odredbe ne sadrže nacionalni ni vjerski predznak, niti omogućavaju nadležnim organima i ustanovama različito postupanje u uređivanju načina i postupka ostvarivanja prava na upotrebu jezika i pisma zajemčenih Ustavom.

Pored toga, pozivanje podnosioca zahtjeva na Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 18/03), Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U-7/15 od 26. maja 2016. godine, te pojedine međunarodne dokumente kojima su garantovana ljudska, ekonomska, socijalna i kulturna prava, prava djeteta, kao i nediskriminacija u obrazovanju, nije od značaja za odlučivanje u ovom predmetu, s obzirom na to da zahtjev za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa Vijeće može ocjenjivati samo u odnosu na odredbe Ustava Republike Srpske kojima su definisani vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda, kao i postupak pred Vijećem za njegovu zaštitu.

Saglasno navedenom, Vijeće je ocijenilo da sadržaj osporenih normi Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju ne predstavlja povredu vitalnog nacionalnog interesa nijednog konstitutivnog naroda, u konkretnom slučaju bošnjačkog konstitutivnog naroda.

Na osnovu izloženog Vijeće je odlučilo kao u izreci ove odluke.

Ovo rješenje Vijeće za zaštitu vitalnog interesa donijelo je u sastavu: predsjedavajuća Vijeća Irena Mojović, predsjednik Suda mr Džerard Selman i sudije: Milenko Arapović, Amor Bukić, Zlatko Kulenović, prof. dr Marko Rajčević i akademik prof. dr Snežana Savić.

Broj: UV-1/18
25. aprila 2018. godine

PREDSJEDAVALA
Vijeća za zaštitu vitalnog
interesa

Ustavnog suda Republike
Srpske
Irena Mojović, s.r.